

Geçen hafta Gelir Vergisi Kanunu tasarısının kira geliri elde eden yaklaşık 1.5 milyon mükellefe ilave vergi yükü getireceğini yazmıştık. Tasarı bu haliyle yasalarsa görüyoruz ki, kimi mükellefler için de yeni vergi sürprizleri olacak. İşte yeni bir örnek.

Gelir İdaresi Başkanlığı'nın internet sitesinde, beyanname özetleri yer alır. En son 2011 yılı için hem gelir vergisi hem de kurumlar vergisi beyannamesi özetleri var. 2011 yılında 25 bin 225 mükellef eğitim ve sağlık harcamaları indiriminden yararlanmış. Bu mükelleflerin kazançtan indirdikleri toplam tutar 161 milyon lirayı geçiyor.

Mevcut Gelir Vergisi Kanunu'nun 89. maddesi; Türkiye'de yapılan, gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden alınan faturalarla ispat edilen ve beyan edilen kâr rakamının yüzde 10'unu aşmayan eğitim ve sağlık harcamalarının elde edilen kazançtan indirilmesine izin veriyor. Bu hak, ilk 2004 yılında uygulandı. 2005'te hak genişletildi ve mevcut uygulama ortaya çıktı. Ancak görüyoruz ki aynı iktidar şimdi indirim sınırlandırmak istiyor.

Tasarının yeni halinde eğitim ve sağlık harcamaları, vergiden yapılacak bir mahsup olarak uygulanacak. Bu ise indirimin mükelleflere sağlayacağı faydayı sınırlandırmak demek. Nasıl mı?

Tasarının 83. maddesi hükmüne göre,

1- İndirime konu edilecek



Yeni Vergi Sürprizleri

eğitim ve sağlık harcaması beyan edilecek gelirin yüzde 15'ini ve asgari ücretin yıllık tutarını aşamayacak.

2- Harcamalar Türkiye'de yapılacak ve gerçek ya da tüzel kişilerden alınacak belgelerle ispatlanacak.

3- Bu limitler çerçevesinde hesaplanacak tutarın yüzde 15'i beyanname hesaplanan gelir vergisinden mahsup

edilebilecek.

Örnek tabloya dikkatlice bakılırsa, eğitim ve sağlık harcamaları bulunan mükelleflerin ödeyecekleri verginin artacağı yalın olarak görülebilir.

EĞİTİM/SAĞLIK HARCAMASI YAPAN MÜKELLEFİN VERGİSİ ARTACAK (TL)		
	Mevcut Yasa	Yeni Tasarı
Kâr	300.000	300.000
Eğitim Harcaması	25.000	25.000
Gelir Vergisi Matrahı	275.000	300.000
Hesaplanan Gelir Vergisi (2013 Yılı)	89.095	97.845
Mahsup	0	1.761,48
ÖDENECEK VERGİ	89.095	96.083,52

Biliyoruz ki, eğitim ve sağlık harcamaları, vergi mükelleflerinin yapması gereken en doğal harcamalar. Yeni tasarı, kazancın elde edilmesi ile ilgili harcamaların vergi matrahının tespitinde giderleştirilebileceğini belirtiyor. Bu kapsamda, eğitim ve sağlık harcamalarını, gider olarak kabul etmeyip yukarıda açıklanan kısıtlamalar dahilinde beyanname indirimine izin veriyor.

Oysa ki eğitim ve sağlık harcamaları, insan olabilmek, hayatta kalabilmek ve yaşayabilmek için yapılması gereken harcamalar. Bu yapılmadan, bırakın kazanç elde edebilmeyi, hayatta kalabilmek bile mümkün değil. Hiçbir tartışma ve kısıtlamaya gitmeden, eğitim ve sağlık harcamalarının tamamının giderleştirilmesini sağlayan düzenlemelerin bir an önce tasarıya monte edilmesinde fayda var.

KADİM'in ayarı kaçtı

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele (KADİM) projesi kuşkusuz doğru. Ancak görüyoruz ki, işleyişte sistemin ayarı kaçmış ve kimi yurttaşlar canından bezmiş.

SGK halen çeşitli kurumlardan aldığı bilgi ve belgelerle sigortalı çalıştırılıp çalıştırılmadığı tespiti yapıyor. Haklı-haksız ayrımı yapmadan hatalı bilgilerle hatalı sonuçlara ulaşılmamasından şikâyetler ise iyice artmış durumda. Çünkü haksız uygulamayla işyerlerine idari para cezası gelirken, bir yıl boyunca beş puanlık SGK prim indiriminden yararlanamama nedeniyle mağduriyet oluşuyor.

Örneğin, SGK uygulamalarına göre, portör muayenesi sonucu yapılan tespitlere bakılarak kayıt dışı istihdam tespit edilmeye çalışıyor. Buna göre, kişi işe başlamak için portör raporu aldığı anda bunların bilgileri SGK tarafından kontrol ediliyor, sonuçta eğer sigortalı tescili yapılmamış ise idari para cezası uygulanıyor.

Oysa SGK'nin buradaki mücadelesi farklı bir kayıt dışılığa neden oluyor. Tüm işyerlerine kaçakçı muamelesi yapılıyor. Üstelik SGK'ye dayanak olan portör muayeneleri mahkemelerde ilk duruşmada geçersiz kabul ediliyor. Burada özellikle ilgisi olmayan bir işyerinin adını vererek rapor alıp, farklı işyerinde çalışanlar olduğu gibi, portör raporu almasına rağmen işbaşı yapmayanların da bulunduğu hatırlamak gerekiyor.

Yine işe giriş bildirgesi verilmesine rağmen işbaşı yapmayan işçiler de diğer önemli sorun. İşe alınan işçiler için bir gün önceden işe giriş bildirgesi verilmesi gerekiyor. İşe başlanmazsa işveren SGK'ye bir dilekçe vererek iptal istiyor. SGK müdürlükleri ise durumu denetim elemanlarına inceletiyor. Denetim elemanları gereksiz meşgul edilirken, hem de işyerleri mağdur oluyor. Sonuçta, sorunların çözümü için SGK'nin itirazlara daha çok değer vermesi gerekiyor.

Prim gününü dolduranların emekliliği

9 Mayıs 1970 doğumluyum sigorta başlangıcım 1987 yılı. 5375 sigorta gününü doldurdum 2020'den önce emekli olamıyorum, ne yapmalıyım? **Mete Gükrer**

Yaş beklendiği için bir yere başvurulmasına gerek yok. Çalışılmazsa SGK primi yatırılmaz, sağlık kapsamında bulunmayanların ise Genel Sağlık Sigortası primi ödemesi gerekir.

SORU - CEVAP